

برنامه جامع بهره‌وری کشور

مصوب ۹۴/۵/۲۵ هیات وزیران

۱- مقدمه

چالش‌های اساسی اقتصاد ایران نظری نرخ بالای تورم، نرخ بالای بیکاری به ویژه در گروه جوانان و زنان، پایین بودن بازده سرمایه گذاری، کم بودن میزان سرمایه گذاری خارجی، پایین بودن درآمد صادراتی کشور به ویژه درآمدهای غیر نفتی نسبت به توان بالقوه کشور و پایین بودن رتبه ایران در حوزه شاخص رقابت پذیری از جمله دغدغه‌های اقتصاد کشور است که ارتقای بهره‌وری می‌تواند کمک کننده به رفت بسیاری از مشکلات مطرح شده باشد.

مطابق ماده (۷۹) قانون برنامه پنجم توسعه، می‌بایست یک سوم از رشد (۸) درصدی اقتصاد^۱ از محل ارتقای بهره‌وری تامین گردد. در این راستا، سازمان ملی بهره‌وری ایران مکلف شده است با تدوین برنامه جامع بهره‌وری کشور زمینه‌های حصول این امر را فراهم نماید. همچنین در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع بهره‌وری اشاره شده و جایگاه بهره‌وری را به عنوان یکی از اصلی‌ترین ساز و کار حصول اهداف مطرح شده، بیش از پیش برجسته نموده است.

برنامه جامع بهره‌وری کشور سندی دراز مدت است که با اتکا به ترکیب دو نگرش راهبردی و فرآیندی طراحی شده است. مبنای تدوین این برنامه برخی از آموزه‌های قرآنی و دینی، اسناد بالادستی نظام شامل قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام و برنامه‌های توسعه‌ای است. این برنامه مبنای فعالیت سازمان ملی بهره‌وری ایران است.

۱- در مواقعی که رشد اقتصادی کمتر از حد انتظار ۸ درصدی باشد در برنامه جامع بهره‌وری کشور که افق ده ساله را مد نظر دارد و در آن جهش بهره‌وری مدنظر است. حداقل ۲ واحد درصد از رشد اقتصادی می‌بایست از طریق رشد بهره‌وری تامین گردد.

۲- تعاریف و اختصارات:

در این برنامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- سازمان: سازمان ملی بهره‌وری ایران

ب- بهره‌وری: نسبت ستانده به داده یا به صورت دقیق تر، حاصل ترکیب کارایی و اثربخشی.

پ- شاخص بهره‌وری: نسبت ارزش ستانده به ارزش داده که در سه نوع تک عامله، چند عامله و کل عوامل طبقه بندی می شود. شاخص بهره‌وری تک عامله نسبت ستانده را به یکی از عوامل تولید، شاخص بهره‌وری چندعامله، نسبت ستانده را به ترکیبی از عوامل تولید و شاخص بهره‌وری کل نسبت ستانده را به کل عوامل تولید ارزیابی و پایش می کند.

ت- بهره‌وری سبز: راهبردی برای رسیدن به پیشرفت، توسعه اقتصادی و اجتماعی که هم دارای توجیه اقتصادی و هم زیست محیطی است.

ث- فعالیت اقتصادی: فعالیت هایی که شامل تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات در همه سطوح جامعه است.

ج- چرخه مدیریت بهره‌وری: مجموعه ای یکپارچه از فعالیت‌های اندازه گیری، تحلیل، برنامه ریزی، اجرا و بهبود بهره‌وری که در یک دوره بلند مدت زمانی و مستمر انجام می گیرد.

چ- شاخص های بهره‌وری اختصاصی: نسبت ستانده به داده در یک سازمان یا دستگاه اجرایی معین است. شاخص های اختصاصی در ارتباط مستقیم با مأموریت های خاص هر سازمان تعریف می شوند و حالت عمومی و عام نداشته و ویژه آن سازمان یا دستگاه اجرایی خاص می باشند. از شاخص های بهره‌وری اختصاصی می توان برای بررسی، پایش، ارزیابی و مقایسه عملکرد سازمان یا دستگاه اجرایی در یک زمینه خاص طی سال های مختلف و یا بین واحدها، سازمان ها یا دستگاه های اجرایی مشابه استفاده نمود.

ح- شاخص های بهره‌وری سبز: شاخص هایی که بهره‌وری فعالیت ها را مبتنی بر رویکردهای معتبر بین‌المللی و در قالب نگاه همزمان به بهره‌وری و عملکرد زیست محیطی در جهت توسعه اجتماعی - اقتصادی مورد نظر قرار می دهد. این شاخص ها امکان پایش، نظارت و ارزیابی وضعیت بهره‌وری، عملکردها، ابزارها و فن آوری های مناسب مدیریت زیست محیطی در جهت

کاهش اثرات منفی زیست محیطی فعالیت ها، تولیدات و خدمات

سازمان ها و دستگاه های اجرایی را فراهم می آورد.

خ- تولید ناخالص داخلی: کل ارزش محصولات نهایی تولید شده توسط واحدهای مقیم در کشور در یک دوره زمانی مشخص در سطح کل اقتصاد.

د- شاغل: طبق تعریف کار، تمام افراد (۱۰) ساله و بیشتر که در طول هفته مرجع، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کار را ترک کرده باشند، شاغل محسوب می شوند. شاغلان به طور عمده شامل دو گروه مزد و حقوق بگیران و خود اشتغالان می شوند. ترک موقت کار در هفته مرجع با داشتن پیوند رسمی شغلی، برای مزد و حقوق بگیران و تداوم کسب و کار برای خود اشتغالان، به عنوان اشتغال محسوب می شود.

ذ- ارزش ستانده کل: مجموع ارزش کالاها و خدماتی که در سطح کل اقتصاد تولید می شود، اعم از این که به دیگران عرضه شود یا به مصرف خود برسد.

ر- نفر- ساعت اشتغال: میزان ساعات کار انجام شده توسط شاغلان در سطح کل اقتصاد.

ز- ارزش موجودی سرمایه ثابت: ارزش کل کالاهای سرمایه‌ای یک کشور در سطح کل اقتصاد در یک دوره زمانی مشخص، به جز کالاهایی که به عنوان مصارف واسطه مورد استفاده قرار می گیرد.

ژ- ارزش خدمات سرمایه: جریان خدمات مولد ایجاد شده توسط کالای سرمایه ای یا کل موجودی سرمایه در سطح کل اقتصاد.

س- جبران خدمات کارکنان: کل اجرت نقدی و غیرنقدی قابل پرداخت توسط بنگاه به کارکنان خود برای جبران کار انجام شده در یک دوره حسابداری معین، اعم از اینکه این اجرت قبل از انجام کار یا همزمان با آن یا بعد از آن پرداخت شده باشد. جبران خدمات کارکنان، کار داوطلبانه را که در مقابل آن پرداختی صورت نگرفته باشد در بر نمی گیرد.

ش- ارزش مصارف واسطه: ارزش کلیه کالاها و خدمات به استثنای مصرف دارایی های ثابت که به عنوان مصرف سرمایه ثابت ثبت می شوند و به صورت داده در یک فرایند تولید، تغییر شکل داده یا مصرف می شوند.

ص- مقدار انرژی مصرف شده: میزان کل انرژی مصرف شده در فرآیند تولید کالا و خدمات برحسب مقادیر وزنی حمل های انرژی

ض- مقدار آب مصرف شده: میزان کل آب مصرف شده در فرآیند تولید کالا و خدمات
 ط- توسعه پایدار: توسعه ای که نیازهای نسل حاضر را برآورده سازد بدون آن که توانایی نسل های آینده در برآورده سازی نیازهایشان را به خطر اندازد. توسعه پایدار استفاده از منابع و محیط زیست در زمان کنونی را به گونه ای که هیچ آسیبی به دورنمای استفاده نسل آینده وارد نسازد تضمین می نماید و با مشارکت همگانی در تمام سطوح اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاصل می شود.

۳- شاخص های استاندارد بهره‌وری:

شاخص های استاندارد بهره‌وری به شاخص هایی اطلاق می گردد که بهره‌وری فعالیت های اقتصادی را مبتنی بر رویکردهای معتبر بین‌المللی ارزیابی می نماید. شاخص های ارائه شده با توجه به مفاهیم اشاره شده و با بهره گیری از رویکرد مورد استفاده در کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) و سازمان بهره‌وری آسیایی (AOP) تعریف و مورد استانداردسازی قرار گرفته است و عبارتند از نسبت ارزش ستانده به ارزش داده که در سه نوع تک عامله، چندعامله و کل عوامل طبقه بندی می شود. شاخص بهره‌وری تک عامله نسبت ستانده را به یکی از عوامل تولید، شاخص بهره‌وری چندعامله، نسبت ستانده را به ترکیبی از عوامل تولید و شاخص بهره‌وری کل نسبت ستانده را به کل عوامل تولید ارزیابی و پایش می کند و در دو سطح کلان و خرد قابل محاسبه می باشد.

الف- شاخص بهره‌وری نیروی کار بر حسب تولید ناخالص داخلی و تعداد شاغلان در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری نیروی کار} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{تعداد شاغلان کل اقتصاد}}$$

ب- شاخص بهره‌وری نیروی کار بر حسب ارزش ستانده و تعداد شاغلان در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری نیروی کار} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{تعداد شاغلان کل اقتصاد}}$$

پ- شاخص بهره‌وری نیروی کار بر حسب تولید ناخالص داخلی و نفر-ساعت اشتغال کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری نیروی کار} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{نفر-ساعت اشتغال کل اقتصاد}}$$

ت- شاخص بهره‌وری نیروی کار بر حسب ارزش ستانده و نفر-ساعت اشتغال کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری نیروی کار} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{نفر-ساعت اشتغال کل اقتصاد}}$$

ث- شاخص بهره‌وری سرمایه بر حسب تولید ناخالص داخلی و ارزش موجودی سرمایه ثابت در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری سرمایه} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{ارزش موجودی سرمایه ثابت کل اقتصاد}}$$

ج- شاخص بهره‌وری سرمایه بر حسب ارزش ستانده و ارزش موجودی سرمایه ثابت در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری سرمایه} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{ارزش موجودی سرمایه ثابت کل اقتصاد}}$$

چ- شاخص بهره‌وری سرمایه بر حسب تولید ناخالص داخلی و ارزش خدمات سرمایه در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری سرمایه} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{ارزش خدمات سرمایه کل اقتصاد}}$$

ح- شاخص بهره‌وری سرمایه بر حسب ارزش ستانده و ارزش خدمات سرمایه در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری سرمایه} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{ارزش خدمات سرمایه کل اقتصاد}}$$

خ- شاخص بهره‌وری کل عوامل بر حسب تولید ناخالص داخلی و میانگین وزنی تعداد شاغلان و ارزش موجود سرمایه ثابت در سطح کل اقتصاد

$$TFP = \frac{GDP}{L^{\alpha} K^{\beta}}$$

FTP: بهره‌وری کل عوامل

GDP: تولید ناخالص داخلی

L: تعداد شاغلان کل اقتصاد

K: ارزش موجودی سرمایه ثابت کل اقتصاد

α : سهم عامل نیروی کار از تولید کل اقتصاد

β : سهم عامل سرمایه از تولید کل اقتصاد

$$\alpha = \frac{\text{جبران خدمات کارکنان کل اقتصاد}}{\text{تولید ناخالص داخلی}}$$

$$\beta = 1 - \alpha$$

د- شاخص بهره‌وری کل عوامل بر حسب ارزش ستانده و میانگین وزنی تعداد شاغلان، ارزش موجودی سرمایه ثابت و مصارف واسطه در سطح کل اقتصاد

$$TFP = \frac{O}{L^{\alpha} K^{\beta} IC^{\delta}}$$

FTP: بهره‌وری کل عوامل

O: ارزش ستانده کل اقتصاد

L: تعداد شاغلان کل اقتصاد

K: ارزش موجودی سرمایه ثابت کل اقتصاد

IC: ارزش مصارف واسطه کل اقتصاد

α : سهم عامل نیروی کار از ارزش ستانده کل اقتصاد

β : سهم عامل سرمایه از ارزش ستانده کل اقتصاد

δ : سهم عامل مصارف واسطه از ارزش ستانده کل اقتصاد

$$\alpha = \frac{\text{جبران خدمات کارکنان کل اقتصاد}}{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}$$

$$\delta = \frac{\text{ارزش مصارف واسطه کل اقتصاد}}{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}$$

$$\beta = 1 - (\alpha + \delta)$$

ذ- شاخص بهره‌وری انرژی بر حسب ارزش ستانده و مقدار آب مصرف شده در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری انرژی} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{مقدار انرژی مصرف شده کل اقتصاد}}$$

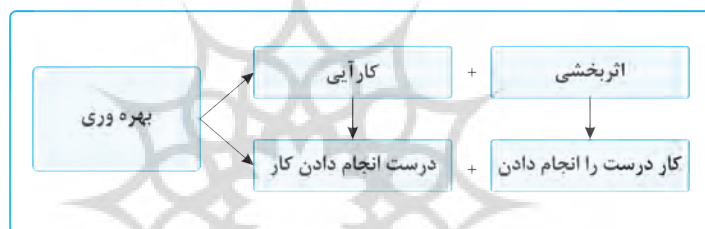
ر- شاخص بهره‌وری آب بر حسب ارزش ستانده و مقدار آب مصرف شده در سطح کل اقتصاد

$$\text{بهره‌وری آب} = \frac{\text{ارزش ستانده کل اقتصاد}}{\text{مقدار آب مصرف شده کل اقتصاد}}$$

۴- اصول و ارزش های هویتی نظام مدیریت بهره‌وری کشور

بهره‌وری به بیان ساده به صورت نسبت حجم ستانده به حجم داده تعریف می‌گردد. همچنین با تعریفی دقیق‌تر، بهره‌وری ترکیبی از کارایی و اثربخشی است و می‌توان گفت که بهره‌وری آمیزه‌ای از «درست انجام دادن کار» و «کار درست را انجام دادن» است که مورد پذیرش بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی از جمله سازمان بهره‌وری آسیایی می‌باشد.

عوامل تشکیل دهنده بهره‌وری

اصول و ارزش‌ها از الزامات حاکم بر نظام مدیریت بهره‌وری در کشور سخن می‌گویند و هر یک از الزامات تعریف شده مبنای تدوین سیاست‌ها و راهبردهای ارتقای بهره‌وری قرار می‌گیرد. اصول و ارزش‌های حاکم بر نظام مدیریت بهره‌وری کشور به شرح ذیل است:

الف - توسعه پایدار

ب- برقراری عدالت

پ- گسترش کارآفرینی

ت- رشد اقتصادی

ث- توسعه اجتماعی

ج- پژوهش محوری

چ- نوآوری

ح- رقابت پذیری

خ- بخش خصوصی پویا و پایا

د- پایاسازی (استمرار حفظ) قدرت خرید در جامعه

۵- بیانیه ماموریت^۱ نظام مدیریت بهره‌وری کشور

با استناد به اصول و ارزش های نظام مدیریت بهره‌وری کشور، بیانیه ماموریت این نظام عبارت است از:

برآورده کردن اصول و ارزش های نظام مدیریت بهره‌وری کشور در راستای تحقق اهداف برنامه جامعه بهره‌وری کشور و دستیابی به سهم بهینه بهره‌وری در رشد اقتصادی و توسعه پایدار

۶- بیانیه چشم انداز آرمانی^۲ (منظر متجلی) نظام مدیریت بهره‌وری کشور

با توجه به ماموریت تعریف شده، بیانیه چشم انداز آرمانی نظام مدیریت بهره‌وری کشور عبارت است از:

به وجود آمدن نظامی پویا و پایا در مدیریت بهره‌وری در تمام سطوح فعالیت ها و فعالان اقتصادی جهت دستیابی به بیشترین اثرگذاری بهره‌وری بر رشد اقتصادی کشور.

۷- اهداف^۳ نظام مدیریت بهره‌وری کشور

با تکیه بر بیانیه ماموریت و چشم انداز آرمانی نظام مدیریت بهره‌وری کشور، هدف اصلی این برنامه عبارت است از:

ارتقای پایا و پویای بهره‌وری اقتصاد ملی

اهداف فرعی شامل موارد زیر است:

الف- ارتقای بهره‌وری در کشور در طول فرآیند تولید تا مصرف و نیز در کلیه فعالیت ها و فعالان اقتصادی با تاکید بر سهم یک سومی بهره‌وری از رشد اقتصادی کشور^۴.

ب- بالابردن دانش، فرهنگ و باور ملی در مورد جایگاه بهره‌وری، برای تداوم رشد بهره‌وری.

پ- شناخت مولفه های بهره‌وری در تمام سطوح بهره‌وری به منظور دستیابی به الگوی مدیریت بهره‌وری.

ت- دسترسی عموم به آمارها و اطلاعات بهره‌وری به صورت تفصیلی و برای تمام سطوح فعالیت های اقتصادی و فعالان اقتصادی

ث- حصول اطمینان از قرار گرفتن روند رشد بهره‌وری در مسیر بهینه

ج- دانش بنیان کردن بهره‌وری و بومی کردن دانش در مورد رشد بهره‌وری در سطوح و زمینه های مختلف برای گسترش دامنه حضور بهره‌وری در زندگی و جامعه و بالابردن سهم بهره‌وری دانش بنیان در رشد

بهره‌وری

چ- شفاف سازی وضعیت بهره‌وری در کلیه سطوح فعالیت و فعالان اقتصادی از طریق شناخت وضعیت و مقایسه و ارزیابی داخلی و بین‌المللی، برای ارتقای فرهنگ بهره‌وری و آشناسازی جامعه با اهمیت آن.

1- Misson

2- Vision

3- Goals

۴- در مواقعی که رشد اقتصادی کمتر از حد انتظار ۸ درصدی باشد در برنامه جامعه بهره‌وری کشور که افق ده ساله را مد نظر دارد و در آن جهش بهره‌وری مد نظر است. حداقل ۲ واحد درصد از رشد اقتصادی می بایست از طریق رشد بهره‌وری تامین گردد.

بر مبنای اهداف اسناد بالادستی نظام در خصوص بهره‌وری، اهداف کمی ارتقای بهره‌وری کشور به شرح زیر تبیین می‌گردد:

ردیف	عنوان برنامه	هدف کمی (درصد)*
۱	رشد شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید ^۱	۲/۷
۲	سهام رشد شاخص بهره‌وری از رشد اقتصادی	۳۳/۳

* شایان ذکر است اهداف مندرج در جدول فوق تنها سال‌های باقی مانده برنامه پنجم توسعه را مدنظر قرار نداده و افق بلند مدت (۱۰) ساله را نشان می‌گیرد.

۸- جهت‌گیری‌های راهبردی نظام مدیریت بهره‌وری کشور

با عنایت به جایگاه سیاست‌های کلی اقتصادی مقاومتی که در آن بهره‌وری و دانش محوری در کنار یکدیگر قرار داده شده و در آن مشارکت تمام آحاد مردم در فعالیت‌های اقتصادی در نظر گرفته شده و نیز با اشاره به سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی که حضور سازنده بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی را از عوامل پیشرفت اقتصادی بر شمرده، جهت‌گیری‌های راهبردی این برنامه به شرح زیر است:

الف- گسترش بهره‌وری متکی بر توسعه پایدار

ب- ارتقای بهره‌وری دانش بنیان

پ- ارتقای بهره‌وری در بخش عمومی

ت- ارتقای بهره‌وری بخش‌های غیر دولتی (خصوصی و تعاونی)

ث- تقویت جایگاه سازمان

۹- راهبردهای ارتقای بهره‌وری کشور

بر مبنای جهت‌گیری‌های راهبردی فوق‌الذکر، مجموعه‌ای از راهبردها به شرح زیر ارائه گردیده است:

الف- راهبردهای گسترش بهره‌وری متکی بر توسعه پایدار عبارت است از:

۱- اولویت دادن به بهره‌وری متکی به رقابت پذیری در فعالیت‌های اقتصادی

۲- رشد فراگیر بهره‌وری سبز

۳- تقویت پایه‌های دانش و نوآوری در چارچوب توسعه پایدار

۴- گسترش فعالیت‌های دارای بالاترین میزان بهره‌وری

۵- افزایش سهم کارشایسته در چارچوب توسعه پایدار

ب- راهبردهای ارتقای بهره‌وری دانش بنیان عبارت است از:

۱- شناخت منابع دانش در تمام فعالیت‌های اقتصادی به ویژه در فعالیت‌های دارای سطح پایین دانش فنی

۲- تقویت پیوند منابع دانش در فعالیت‌های مختلف با هدف ایجاد یک شبکه به هم پیوسته دانش به عنوان

بنیان توسعه

۳- ایجاد یک نظام زیرساختی به هم پیوسته دانش بنیان مورد نیاز فعالیت های مختلف اقتصادی

۴- ارتقای سهم بهره‌وری دانش بنیان در کلیه فعالیت ها و فعالان اقتصادی

۵- تدوین الگو و مکانیزم انتقال و بومی سازی دانش از فعال به فعالیت در زمینه بهره‌وری

پ- راهبردهای مترتب بر ارتقای بهره‌وری در بخش عمومی به شرح زیر می باشد:

۱- محور قرار دادن بهره‌وری در فعالیت های بخش عمومی

۲- ساماندهی به فعالیت های بخش عمومی در جهت ارتقای بهره‌وری دستاوردهای این فعالیت ها و ارتقای کارایی عملکرد

۳- ایجاد نظام تداوم بهبود بهره‌وری در فعالیت های بخش عمومی بر اساس شاخص های مربوطه

۴- بهبود بهره‌وری و استانداردهای مصرف در بخش عمومی

ت- راهبردهای ارتقای بهره‌وری بخش های غیر دولتی (خصوصی و تعاونی) به شرح زیر می باشد:

۱- بهبود استانداردهای مصرف و ارتقای بهره‌وری مصرف در بخش های خصوصی و تعاونی

۲- تاکید بر سیاست های مشوق افزایش ظرفیت و توانمندی بخش های خصوصی و تعاونی با رویکرد زنجیره ارزش

ث- راهبردهای مترتب بر تقویت جایگاه سازمان به شرح زیر می باشد:

۱- بالا بردن کارایی عملیاتی و اثرگذاری سازمان در اجرای برنامه جامع بهره‌وری کشور

۲- گسترش همکاری با فعالان اقتصادی، شامل نهادها، سازمان ها، دستگاه ها و بنگاه ها در کلیه سطوح فعالیت در کشور

۳- تقویت مبانی دانش بهره‌وری در اقتصاد ملی

۴- همکاری با سازمان های مشابه در سطح بین‌المللی و منطقه ای برای ارتقای سطح بهره‌وری اقتصاد ملی

۵- کمک به بالا بردن مداوم بهره‌وری در فعالیت ها و فعالان اقتصادی با استفاده از الگوهای برانده بهره‌وری با مکانیزم های بومی

۶- مدیریت ابزارهای انگیزشی برای ارتقای بهره‌وری در فعالان اقتصادی کشور

۱۰- نظام فرایندی برنامه جامع بهره‌وری کشور

۱۱- اقدامات اجرایی

بر اساس جهت‌گیری‌های راهبردی، راهبردهای تدوین شده و چالش‌های اصلی نظام بهره‌وری کشور، مجموعه اقدامات اجرایی به شرح زیر می‌باشد:

الف- در اجرای ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده (۷۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - دستگاه‌های اجرایی موظفند از تاریخ ابلاغ این برنامه ضمن تعیین حوزه‌های عملیاتی متولی اجرای تکالیف قانونی بهره‌وری، نسبت به اجرای نظام متولی بهره‌وری دستگاه اجرایی که توسط سازمان تدوین شده است، اقدام نمایند.

ب- سازمان موظف است با همکاری سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاه‌های اجرایی حسب مورد در جهت ارتقای فرهنگ در حوزه بهره‌وری اقدامات لازم را معمول نماید.

پ- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است منابع بودجه‌ای مشخص و مستقل در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نماید.

ت- سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی طرف سه ماه پس از ابلاغ این برنامه نسبت به تدوین دستورالعمل‌های سنجش، تحلیل و برنامه ریزی ارتقای بهره‌وری در دو حوزه خدمات عمومی و بنگاه‌های اقتصادی اقدام نماید.

ث- دستگاه‌های اجرایی با همکاری سازمان موظفند ظرف شش ماه پس از ابلاغ دستورالعمل‌های سازمان، نسبت به تدوین شاخص‌های بهره‌وری اختصاصی خود اقدام کنند. سازمان با گردآوری نتایج محاسبات بهره‌وری دستگاه‌ها و بررسی، ارزیابی و پایش آنها نسبت به درج آنها در گزارش سالانه ملی بهره‌وری برای ارائه به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اقدام کند.

ج- سازمان موظف است از تاریخ ابلاغ این برنامه به صورت مستمر و با همکاری مرکز آمار ایران و سایر دستگاه‌های آماری کشور، شاخص‌های بهره‌وری اقتصاد ایران و بخش‌های نه‌گانه آن را در قالب شاخص‌های بهره‌وری کار، سرمایه، انرژی، آب و کل عوامل تولید، محاسبه و از سال ۱۳۹۴، نسبت به درج آن در گزارش سالانه ملی بهره‌وری اقدام نماید.

چ- سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی از تاریخ ابلاغ این برنامه، نیازمندی‌های آموزشی بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در زمینه بهره‌وری را شناسایی و از طریق موسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و غیردولتی مجاز اجرا نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور نیز موظف است با همکاری سازمان،

- دوره های آموزشی مورد نیاز کارکنان دولت در حوزه بهره‌وری را در نظام آموزش کارکنان دولت منظور نماید.
- ح- سازمان موظف است از تاریخ ابلاغ این برنامه، خدمات فنی و مشاوره ای در زمینه های مختلف بهره‌وری را به فعالان اقتصادی به ویژه حوزه خدمات عمومی و بنگاه های بزرگ اقتصادی ارائه نماید.
- خ- مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاه های اجرایی موظفند بر حسب اعلام نیاز سازمان نسبت به ارائه یا تولید آمارهای مورد نیاز سنجش بهره‌وری اقدام نمایند.
- د- دستگاه های اجرایی موظفند با همکاری سازمان و بر اساس دستورالعمل های ارائه شده توسط سازمان، ضمن شناسایی اولویت های اصلی ارتقای بهره‌وری حوزه مربوط خود، برنامه های سالانه ارتقای بهره‌وری خود را تهیه و به سازمان ارائه نمایند. دستگاه های اجرایی مکلفند به صورت سالانه نتایج برنامه ها را به سازمان گزارش نمایند.
- ذ- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است بر اساس ماده (۷۹) قانون برنامه پنجم توسعه، با همکاری سازمان از تاریخ ابلاغ این برنامه، نسبت به تدوین و ابلاغ دستورالعمل تعیین تکلیف سه درصد (۳درصد) بودجه هزینه ای دستگاه های مشمول قانون برنامه پنجم توسعه مرتبط با فعالیت های ارتقای بهره‌وری آنها اقدام نماید.
- ر- سازمان موظف است با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ها به صورت مستمر نسبت به ارتقای نظام مدیریت بهره‌وری در سطح استان ها اقدام و زمینه های اجرایی شدن آن را فراهم نماید.
- ز- سازمان موظف است از تاریخ ابلاغ این برنامه در جهت افزایش سطح آگاهی و دانش بهره‌وری دستگاه های اجرایی و فعالان اقتصادی، تمام ظرفیت های خود را برای تبادل دانش و تجارب بین‌المللی به ویژه با سازمان بهره‌وری آسیایی بکار برد.